

JUGOSLAVJANSKI STENOGRAFI.

IZDAVATELJ I UREDNIK:

ANT. J. BEZENŠEK.

Izdaje se vsaki mesec 20. dne.

Uredništvo i uprava:

v Petrinjskej ulici br. 365.

Stoji na celo leto 2 for. 50 n.,

na pol leta 1 for. 30 n.

Rókopisi se ne vraćajo.

Povest običnega pisma i stenografije.

Vse znanosti i umetnosti storile so od svoje iznajdbe do danes bolje ali manje znaten korak na potu svojega napredovanja. Nekoje so se tečajem časov tako promenile, da se jim prvotna oblika niti već ne pozna, ali je vsaj težko spoznati. Med temi so n. pr. fizika, matematika, slikarstvo, glasba, medicina itd.

K umetnostim, ki so nastale vže v starem veku smé se pristevati tudi pismo ali umetnost pisanja (die Schrift). A priznati se mora, da je ta umetnost v svojej dandanes obično rabljenej obliki na jako nizkej stopinji svršenosti svoje, i da je, ako se primerja njena velika važnost v človeškem življenju z važnostjo drugih umetnosti, še mnogo premalo razvita, ter ne zadovoljuje vsem zahtevom, kojim bi morala. Da mi ne izprevidimo nje nepopolnosti, je većinoma to krivo, ker ne pomislimo, kakošna je prav za prav zadaća pismu.

Vzamimo v poštev, da pismo nij samo za to, da bilježimo kolikor toliko popolno tuje izreke i vlastne misli ter jih otmemo pozabljivosti — kakor se obično misli, — nego da je isto tako glavna zadaća pismu, da zabilježi govorjeno i mišljeno točno i natančno, torej v istem trenutku, ko se izgovarja i domišljuje, a ne stoprv bolje ali manje kasno, kder mora spomin na pomoć pri-teći, ter je od njegove dobre ali slabe konstitucije odvisna točnost ali netočnost zapisanega. Vpraša se pa sedaj: jeli nas spomin ne vara često? Kolikokrat se smemo na njegovo točno pamtenje zanesti? — Mogoće je scer, da si smisel zapamtimo, a od besede do besede pamtiti, nij lahko mogoće; i vendar se to često želi, zahteva i celo potrebuje — Ako se na rečeno ozremo, moramo priznati, da naše obično pismo takovej zadaći le slabo odgovarja.

Dandanes se tudi visoko čisla geslo: „čas je denar!“ t. j. čas je najdraže blago. Temu geslu odgovarjajo mnoge jako važne nove iznajdbe: brzozav, železnica, parobrod, različni stroji itd., ktere so nastopile na mesto prejšnjih nespretnih naprav. Da naše obično pismo temu geslu ne odgovarja, bode vsakdo priznal, i s tem mu bode zajedno jasna nja pomanjkljivost tudi od te strani.

Sprevidivši te slabosti i pomanjkljivosti običnega pisma, katero slabost pak imado pisma raznih narodov v raznej meri, trudili so se misleči možje starejih i novejih časov, da izumijo pismo, koje bi odgovarjalo spretno i zvesto vsakej zadači dobrega pisma. I posrečilo se jim je; postavili so različne sostave (sisteme), izmed kojih se razni na razne načine svršenosti pisma približevati skušajo.

Mi imenujemo te umovalce „stenografe“, a njih sostave „stenografije“.

V nekojih naslednjih poglavjih ćemo si ogledati te stenografe z njih sostavi vred, kako so nastajali i se razvijali v različnih dobah i pri raznih narodih, dokler ne dospemo do Slavjanov v obče i Jugoslavjanov posebej, pri kojih se še le ta umetnost razvijati počemlje. A prej nego se ozremo na pismo, katero se vže nahaja na višej stopinji popolnosti, na stenografijo, ne bode odveč, ako znamo početek pismov sploh i našega posebej ter njihov daljni razvitek.

Človeški rod je vže rano čutil potrebo, bilježiti razne važneje dogodke, koji so spremljali njegovo žitje i bitje, da se ne potope v potoku pozabljivosti, nego da se hrane od roda do roda. Toda težko je bilo izumiti pripraven način, kteri bi tej potrebi vsaj za silo ustrezal. Iz prva je bila seveda najbolji pripomoček podoba, koja je nespretna roka v glavnih potezih slabo narisala. A s podobo bilo je mogoče samo stvari predočevati, za misli, predstave i sploh abstraktne pojmove se podoba v pravem svojem pomenu nij dala upotrebiti. V tem slučaju so se v podobi konkretnih stvari na simbolički način abstraktni pojmovi predstavljati morali. S tem je bil v načinu pisanja en korak napredovanja storjen.

Na tem stepenu stoji pismo še dandanes pri Kitajcih i deloma se nam je ohranilo v egipskih hieroglifih; imenujemo ga idejno pismo (Ideenschrift).

Kakor je človeku prirojen nagon posnemanja, kteri se pokazuje v narejanji različnih podob, tako je tudi lastnost človeške narave, da lahko i rada simbolizira. To vidimo najlepše pri otrocih: oni si privežejo na vrvice koruzine stroke i pravijo, da so to njih voli, ali vzamejo v naročje kos lesa i ga smatrajo otrokom. Od posnemanja do simboliziranja torej nij velika daljina, ker se izvor obeh v samej človeškej naravi nahaja. A daljša i težavnija bila je pot razvijanja od idejnega do glasovnega pisma.

Tečajem brzega razvijanja govora zaostalo je pomanjkljivo pismo tako daleč vzadej, da se je vedno bolj živo pokazovala potreba, pismo z jezikom ožje spojiti, znak od pojma ločiti i ga z glasom zjediniti. Kakor torej jezikom izraženo misel zvanost zasliši, tako jo mora glasovno pismo vidnimi znaki bilježiti. — Ta druga stopinja pisma ne da se prej doseči, nego da je človek zmožen v besedi posamezne glase dobro razlikovati; tako strogo opaževanje jezikovnih razmer moglo se je samo polagano vršiti. Mi sami znamo iz vlastne

izkušnje, kako težko smo se učili čitati, kako dolgo je trebalo, prej ko smo znali pravilno spajati pismenko s pismenko, da je postala v izgovoru cela beseda; ložej smo si zapamtili besedo po njenem pomenu, nego smo jo sestavljali analitičkim načinom.

Najlepši primer za celi opisani razvitek pisma so egipski hieroglifi. *) Podobne za besedo, n. pr. sključen mož s palico v roki = starec; mož z lokom i streljanci = vojak; podoba z rokami ploskajoča = pohvaliti = moliti; podoba z rokama na nasprotno stran stegnjenima = oporekati, zanikati; dve nogi = iti; dve i dve nogi na nasprotno stran obrnjene = vstopiti i oditi.

K simboliki dala je največ povoda egipska religija, predstavljajoča božje lastnosti v podobah. Za boginjo Izis bila je simbol krava, za boginjo Mut jastreb, za Knefa ovea z rogami na glavi (koštrun) itd. Riba je bila Egipčanom simbol sovražstva, ker jim je bila nečista jed; nilski konj simbol nesramnosti. — Konkretni pojmovi za abstraktne, n. pr. starec za starost, solnčni žarki za duh, munija za podobo.

Egipski jezik imel je, kakor mnogi drugi jezici, za različne pojmove isti izraz. N. pr. *iri* = oko = storiti (učiniti); torej je veljal znak očesa za glagol storiti. Oko je bilo tudi simbol boga Osira. *Ba* = nočnj krokar = duša; torej se je s krokarjevo podobo naznačevala duša. Lahko je bilo potem priti na misel, isto podobo tudi za slovko *ba* ali za pismo *b* upotrebiti. — Tako je slika orla naznačevala pismenko *a*, ker se je orel zval *achene*.

Razven hieroglifov imeli so Egipčani hieratičko pismo ali duhovniško pismo, koje je bilo samo pokraćeno hieroglifsko pismo v precej jednostavnej obliki, i demotičko ali ljudsko pismo, katero ima še večje kratice i manje število znakov. **) (Dalje.)

Jugoslavenska stenografija.

(Piše Ant. Bezenšek.)

(Dalje.)

Glagol.

§. 33. Glagoli pišu se u obće po istih pravilih kao ine rieči, nu pomoćni glagoli imadu stalne svoje pokrate (= sigle), jerbo ih poradi svoje čestoće u govoru trebaju. — Fleksijalni dočeci mogu se svuda izostaviti, ako su osoba, broj, vrijeme itd. predidućimi riečmi već dovoljno označena.

(Primjere vidi u pril. §. 33, a).

Glagolj.

§. 33. Glagolji pišu se v obće po istih pravilih kakor druge besede, a pomoćni glagolji imadu svoje stalne pokrate (= sigle), ker jih zaradi svoje čestoće potrebujo. — Fleksijalni nastaveci morejo se povsod izpustiti, ako so osoba, broj, čas itd. s predstoječimi besedami vže dovoljno označena. [Dual = plur.]

(Primere vidi v pril. §. 33, a).

*) Prim. Kosegarten: De prisca Aegyptorum litteratura. Reinisch: Egiptische Denkmäler.

**) Vid. Faulmann: Kurzgefasste Geschichte der Buchstabenschrift.

Prevod primjera.

Sedim, sediš, sedi, sedimo, sedite, sede. Ja vidim, ti vidiš, on vidi, mi vidimo, vi vidite, oni vide. Učenik čita knjigu. Ruža cvate. Ruže cvatu. Voda teče. Vode teku. Ptica leti. Ptice lete. Želim, da za svoje skrbiš. Ako se rata kanimo, uživamo mir. Nekoje životinje cijelu zimu prespavaju. Kakve je knjige kupio? Naš svetli car putovao je u Dalmaciju. Ptice selice vraćaju se u proletju opet.

Konjugacija glagolâ „biti“, „ho-tjeti“, „moći“ i „morati“ navedena je u prilogu pod §. 33, b.

Prevod primjera.

Bolje je umjeti nego imati. Stari mora, a mlad može umrijeti. Tko može potrpiti, sve mu hoće dobro izpasti. Vrana vrani neće oči izkopati. U laži su kratke noge. Oni, koji bi najviše dobra učiniti mogli, neće učiniti. Kako je bilo dosada, tako bude u buduće. Kako si si prostro, tako budeš spavao.

Dodatak.

Ako je interesu brzotočnosti, mogu se u stenografiji dvie ili više rieči neposredno medju sobom spojiti (monogramatizacija); najčešće može se to sbiti, kad se sastanu pravi i pomoćni glagol, ili glagol i čestica „li“, ili glagol s predstojećim „ne“ i sa sljedećim povratnim zaimenom „se“. Poblížih pravila za to neima, nu da se uvidi kada i kako možemo se okoristiti tom monogramatizacijom, to ćemo u buduće svakom prigodom, gdje god se bude dalo, i na koliko neće biti jasnosti na štetu, na ovakov način rieči medju sobom spajati.

(Dalje.)

Prevod primerov.

Sedim, sediš, sedi, sedimo, sedite, sede. Jaz vidim, ti vidiš, on vidi, mi vidimo, vi vidite, oni vide. Učenik čita knjigo. Róža cvete. Róže cveto. Voda teče. Vode teko. Ptica leti. Ptice lete. Želim, da za svoje skrbiš. Ako se rata kanimo, uživamo mir. Neke životinje celo zimo prespavaju. Kakve je knjige kupil? Naš svetli car pótoval je v Dalmacijjo. Ptice selice vraćajo se v proletju opet.

Konjugacija glagoljev „biti“, „hoteti“, „moći“ i „morati“ navedena je v prilogu pod §. 33, b.

Prevod primerov.

Bolje je umeti, nego imeti. Stari mora, a mlad more umreti. Kdor more potrpeti, vse mu hoće dobro izpasti. Vrana vrani neće oči izkopati. V laži so kratke noge. Oni, ki bi največ dobrega učiniti mogli, neće učiniti. Kakor je bilo dosedaj, tako bóde v bódóče. Kakor si si prostrl, tako bodeš spaval.

Dodatek.

Ako je v interesu brzotočnosti, morejo se v stenografiji dve ali več besed neposredno med sebo spojiti (monogramatizacija); največkrat more se to zgoditi, kedar se sestano pravi i pomoćni glagolj, ali glagolj i partikula „li“, ali glagolj s predstojećim „ne“ i s sledećim povračavnim zaimenom „se“. Poblížih pravil za to nij, no da se vidi, kedaj i kako se moremo okoristiti s to monogramatizacijjo, to bodemo v bodoće pri vsakej priliki, kder kolj se bode dalo, i na koliko ne bode jasnosti na škodo, na takov način besede med sebo spajali.

Kada ćemo početi uživati korist od učenja stenografije?

(Piše Boleslav Bukovski.)

Sigurno se je već mnogi upitao: A kada ću imati korist od svoga truda, koji ulažem u učenje stenografije? Je-li treba za to puno vremena? I koliko vremena treba? — Na takova pitanja teško je dati pozitivan odgovor, jer su kod različitih individua prvo spo-

sobnosti različite, a drugo zavisi naučenje kojega predmeta i od inih okolnosti n. pr. od učitelja, od naučnih sredstva itd.

Ako počme tko francezki ili englezki učiti — a takovi nisu baš riedki, — odgovori nam se nakon prvoga polugodišta na pitanje, kako daleko je već došao, da je „tekar započeo“, nakon 9—10 mjeseci, da nije „dugo, od kada je započeo“, a nakon pune jedne godine veli se, da je „tekar samu jednu godinu učio“. I nikomu ne padne na um, da bi morao tko, ako uz svoje zvanje ili u školi uz ine predmete koji jezik uči, nakon jedne ili dvie godine dotični tudji jezik govoriti.

Ima dakako razlike medju učenjem n. pr. francezkoga jezika i učenjem stenografije. Al neka se samo nezahtjeva, da bi morao onaj, koji se uz svoje zvanje ili u školi uz ine predmete sa stenografijom pol godine, na tjedan 2—3 sata bavi, već namah „z velikom žlicom“ uživati sve one koristi i blagodati, koje se toj znanosti punim pravom pripisuju. Nemojmo misliti, da moraju naši djaci, koji taj neobligatan predmet svaki tjedan kakva 2 sata uče, na koncu školske godine već 80—100 rieči u minuti zabilježiti znati, ili da im je stenografija — kako se kaže — prošla već u krv i meso. Tako brzo kod nas proces assimilacije ipak neuspjeva. A tko točno i savjestno predavanja polazi i u njih duševno djeluje, tko si znakove, pravila i pokrate temeljito prisvoji, te tko uz to i kod kuće nešto radi, taj mora — ako je u obće normalno nadaren — nakon pol godine, po 3, ili nakon jedne godine, po dva sata na tjedan učeć, stenografsko pismo prilično gladko čitati znati i u minuti oko 50 rieči napisati moći. Mladi stenograf mora samo nastojati oko toga, da kod svake prilike, gdje god je moguće, tu novu umjetnost upotrebljuje. Dobro, dapače nužno je takodjer, da polazi nastavni tečaj, ili gdje postoji stenografsko društvo, da mu pristupi kao član. Na taj način postati će od tjedna do tjedna u toj umjetnosti okretniji, i od dana do dana će mu ona više i više omiliti; ako se je prije silio kod njezine uporabe, to će se sada srditi, ako ju nebude smio upotrebiti.

Imade ljudi, koji su brzo za koju stvar oduševljeni. A čim je prva vatra ugasnula i čim opaze, da i ovdje valja Horacijeva izreka:

„Nil sine magno
Vita labore dedit mortalibus“.

to je odmah sve pri kraju. Nekoji su sasvim uzhićeni, ako čuju o neizmjernih blagodatih stenografije. Late se studija; ali o jao! tu treba pojmiti i učiti! — Hm! ja sam si drugčije predstavljao. I tako klonu duhom.

Takovi junaci su kod odgovora na pitanje, stojeće na čelu ovoga spisa, sigurno krivo računali i više imali pred očima nekakve cifre, odnoseće se na množinu dana, tjedana i mjeseci, koje tobože treba za naučenje stenografije, nego-li istinitost narodne poslovice: „O muki grozdovi vise“.

D o p i s i.

Iz Ljubljane, meseca februarja.

„Stenograf“ je torej srečno preživel jedno leto, i vže nastopa pot svojega II. tečaja. Kakor smo se lani veselili, ko je zagledal svet ta pri nas čisto nov, a jako koristen i potreben list, tako mu želimo sedaj še srečnejšo bodočnost i vsi smo za to, da počme vsak mesec izhajati. Daj mu Bog mnogo naročnikov!

V našem mestu se naobražen svet za to umetnost jako zanima; posebno mladež na gimnaziji i realki, ktera je vže prej pod vodstvom vrlega strokovnjaka prof. Heinricha mnogobrojno i marljivo ta predmet gojila, postala je sedaj še mnogo bolje navdušena za stenografijo, odkar vidi, da se ž njo ne more okoristiti samo pri nemščini — kakor se je obično dosedaj mislilo, — nego isto tako lepo tudi pri slovenščini. I to poslednje je za nas Slovence mnogo važneje i potrebneje; kajti kdor zna stenografovati samo nemški jezik, ima scer od stenografije korist v naših šolah, kder se žalibog še nemški predaje, i na vseučilišču mu to znanje neizmerno dobro služi; a kedar izstopi iz šole v život, iz teorije v prakso, tedaj je s to koristjo pri kraju. Predstavimo si n. pr. pravnika. Ako odpre svojo pisarno kot odvetnik, občuje s strankami v našej zemlji jedino slovenski; ako stopi v drž. službo, ima kot uradnik posla s Slovenci itd. Čul sem pred par leti nekega slovenskega pravnika, perovodjo pri nekej sodnji, da je rekel: „Kako bi mi slovenska stenografija posel olakšala, ako bi jo znal; nemško znam, a v sedanjih mojih okolnostih mi malo ali nič ne koristi. Da bi se našel človek, koji bi imel potrebno temeljito znanje i slov. jezika i stenografskega sistema, pa bi nam podal ključ i navod za to, kako se daje tudi slovenski stenografovati, jaz — a valjda i mnogi drugi — bil bi mu za to neizmerno hvaležen!“ Kakor pravniku, tako se godi tudi učitelju, lečniku, a posebno duhovniku. Vsakemu torej, kakov koli stan si izbere, treba te umetnosti. Naj bi po tem naša mladina slušala naše časnike „Slov. Narod“, „Slovenec“, „Soča“ itd., koji nam tako lepo preporočajo „Jug. Stenografa“, ter se še bolje živo zanimala za ta list. Kar se tiče ljubljanskih gimnazijalcev, znam, da so dali znaten kontingent naročnikov*); tudi tukajšni gg. bogoslovci so mnogobrojno naročeni, — a kakor čujem, iz drugih učilišč po Slovenskem nij tako veselih novic. (Exempla trahunt. Nadjamo se, da bode isto tako tudi drugod. Sicer pak da se v obče vidi, kdo so i kde so oni domoljubi i prijatelji znanosti, ki naš list podpirajo,

*) Istina, na ljubljansko gimnazijo se je pošiljalo celih 60 iztisov našega lista, kar je sigurno jako lep broj, i služi zavodu i slov. dijakom na čast. Slava! — Pri tej priliki izrekamo tudi hvalo gg. nabirateljem tamošnjih naročnikov V. Erženu, J. Volčiču i Z. Bežeku za njihov trud. Nadjamo se, da se broj naročnikov v prihodnje ne bode skrčil; saj znamo, da je sedanji novi g. povjerenik F. Rihar jako vnet za našo umetnost i kot rodoljubljen dijak bode sigurno delal za njeno razširjenje med svojimi sošolci.

i da se imena teh prvih pristašev stenografije častno zabilježe, priobčevali bomo imenik naših p. n. abonentov. Ured.)

Naprej! torej Slovenci, stopimo mnogobrojno v kolo pristašev stenografije, i pokažimo tako svetu, da smo tudi mi prijatelji znanosti i umetnosti, i da je naš narod sposoben za napredek; a narod, koji goji znanosti i ljubi umjetnosti, spoštovan je od drugih narodov, i osigurana mu je boljša bodočnost!

Spiritus Asper.

Iz Devina na Goričkem, meseca januarja.

Gospod urednik! V nadi, da tudi dopise sprejemate v predale Vašega cenjenega lista, drznem se Vam nekoliko vrstic pisati. Morda Vas bo zanimalo, kako si je neki slovenski rojak prizadeval, da bi se naučil stenografije slovenske, koja pa nij bila ta čas svetu objavljena, niti morda ustrojena. I vendar je on hrepenel po stenografiji slovenskej. Omenjeni mož nij sicer človek velikih zmožnosti, ali vendar vnet za uzvišene in blage ideje, občutljiv za koristno, resnično in lepo; tudi to je hvalevredno.

Njegov duševni razvitek bil je bolj počasen. Še le na zgornji gimnaziji začela mu je iskrica zavednosti razum razsvitljevati in srce ogrevati; začela zavednost roditi plemenita čuvstva, iz kterih izvirajo plemeniti čini, koji so se pa pri njem toliko objavili, kakor lepota cvetice, ki jo grmovje duši, ali kakor žar iskre pod pepelom. Vnemat se je začel ta dijak tudi za neobligatne predmete. Naročil se je s prijateljem na „Novice“, pa „poste restante“, da bi se preveč ne zvedelo. Nekteri součenci so se učili še ali francoščine, ali risanja, ali telovadbe, ali petja ali celo stenografije. Sam pa nij imel prilžnosti, ne časa. ne vzbujenosti dosta za take stvari: njega nij mikala umetnost, koja uči nagle lastne misli in krilate besede govornikove urno na papir pritiskati in navezati.

A zavednost in čut do izobraženosti oglasi se pri njem, ko po dovršenej gimnaziji stopi v bogoslovsko semenišče. Pozornost obrne tudi na stenografijo. Pade mu na um lepa misel, da bi bilo dobro i koristno, ako bi iz te vstrojil za se slovensko, koja še nij bila ta čas od drugih dobro ustrojena. „Ut desint vires, tamen est laudanda voluntas“, volja njegova bila je hvale vredna. Ker je hrepenel po brzopisju, poslušal je rad o mladem Štempiharju, ki je stenografoval slovenski in hrvatski, a ga je žalibog smrt prerano pokosila; iskal je rad v „Novicah“ kake novosti o deželnem zboru kranjskem, v kterem je bil ta predmet tudi prišel na dnevni red; čital je celo da so iz Ljubljane poslali v Prago stenografskemu društvu Hafnerjev rukopis v pregled itd. Ali vse to nij imelo onega uspeha, kakor se ga je nadjal.

Hotel je vedeti, kako si drugi za svoja narečja Gabelsbergerjev sostav predeluju. Kupi si: Dr. Plasellerjev „Compendium stenografiae latinae; nadalje „Mannale di Stenografia italiana“, spisal Enrico Noe.

— Ali te nijso za slavlanska narečja. No ko dobi Magdićevo hrvatsko stenografijo, ta ga oveseli, pa tudi — iznenadi. Italijanska stenografija je blizu originala, ta pa zdela se mu je prereakcionarna, ker ima na originalu preveč sprememb, in je tudi v teoretičnem nauku prekratka — vsaj za samouka.

Ko je zvedel da biva list „Jugoslav. Stenograf“, odmah si ga naroči. Gotovo je ta list kar vstvarjen za to, po čemur je on hrepenel! Nij bil pa nikakor še s tem popolnoma zadovoljen; zdelo se mu je, kakor bi se bil g. Bezenšek z g. Magdičem dogovoril! Tako se mu je zdelo; „confiteor“ — gospod urednik!

Ali iz tega lista posname, da tako prevstrojen sestav je prikladen za jugoslavljanska narečja in Jugoslavjane družji; da — ker posnet po českem in poljskem — je vseslavljanski in podpira slavljansko vzajemnost; da so spremembe na originalu prikladne in dovoljene, kajti vpeljal jih je nekoliko vže česki stenograf Heger, učenec Gabelsbergerjev, — a ta mojster vender nij okregal za to svojega „apostola v Avstriji“ —; da je urednik tega lista k Čehom v šolo hodil, kder so v tem obziru avtoritete. Zato se tisti rodoljub udaja Vam na milost in nemilost, on, poprej klativitez kakor Don Kišot, tudi on se je naročil na ta list. Škoda samo, da tako redkokrat izhaja!

Štefan.

Iz Krakova, mjeseca januara.

Najljepšu sliku o stanju stenografije u Poljskoj možete si stvoriti, ako se upoznate sa djelovanjem stenografskih društva u Krakovu i u Lavovu, jerbo u tih se koncentruje sve, što se na tom polju kod nas radi. Sbog toga će Vas možda zanimati, ako Vas obavjestim u ovom dopisu o našem stenogr. društvu, nadajući se, da ćete i od kojega člana lavovskoga društva po koju viest o djelovanju toga društva primiti; pa tako će si moći štov. čitatelji „Jugosl. Stenografa“ o naših stenogr. razmjerih pravi pojam stvoriti. — Predsjednik našega društva je marljivi radnik na polju stenografije Vlad. Sabowski, a u odboru su među inimi Dr. Meissner i J. Antoniević, poznati strukovnjaci. No glava i našega i lavovskoga društva, te u obće vodja svih poduzeća na polju stenografije u Poljskoj jest g. Jos. Polinski, koji je poznat u stenografskom svietu kao prevodilac Gabelsbergerove stenografije na poljski jezik. On je sada predsjednik centr. stenografskoga društva u Lavovu i član c. kr. izpitne komisije za kandidate učiteljstva stenografije. Kada ima naše društvo kakov važan sastanak, osobito kad obdržava glavne skupštine, običaje i on k nam dolaziti, te uvijek drži kako zanimivo strukovno predavanje.

„Gazeta stenograficzna“, koju je naše društvo prije pod uredništvom dra. Meissnera izdavalo, morala je radi preslabe materijalne podpore prestati. A u posljednoj glavnoj skupštini našega društva dne 10. dec. pr. god. bilo je opet potaknuto pitanje o njezinu

životu. Nadamo se, da će skoro opet početi izlaziti. — Zanimivo je takodjer, što je u istoj skupštini predložio g. Zabowski, da se ustroji stenografski bureau, koji bi bio na raspolaganje javnim korporacijam i privatnim osobam. Jerbo imade zbilja u nas — kao što i obično u svih većih gradovih — mnogo slučajeva, gdje se stenografsko bilježenje želi i gdje je nužno, to je bio ovaj predlog bez debate jednoglasno prihvaćen i sada je već sretno realiziran.

Glavni cilj našega društva, širenje stenografije putem poučavanja i vježbanja svojih članova u tom predmetu, postizava društvo vlastito time, što broji medju svojim članovi osim odličnih osoba činovničkih i lep broj akademičke mladeži, koja marljivo posjećuje predavanja i vježbe. I gimnazijalci, akoprem nisu pravi članovi, mogu ipak dolaziti kao učenici k predavanjem i vježbam, te naša liepa stenogr. biblioteka stoji im uvijek na raspolaganje. K. K.

Prijateljstvo.

(Priporjest iz vojne Krajine.)

Prevod stenograma na str. 5. „priloga“.

Prijateljstvu u slavu pjevali su već pjesnici najstarije dobe krasne popevke, iz česa se razvidi, da je ta čut našega srca bila pri svih narodih u velikoj časti, i da su o njoj govorili samo sa najvećim štovanjem. I zbilja što je ljepšega na svijetu, nego prijateljska ljubav? Svaki izmedju nas sigurno je već kušao slatkost te ljubavi, i sretan onaj, koji se nije prevario, nego je našao značaj, koji je jednak njegovu značaju, srce, koje je oduševljeno za sve ono, za što je oduševljen sam. I naša narodna poslovice kaže: „Tko je našao dobra prijatelja, taj je našao veliko blago (zaklad).“

O jako iskrenom prijateljstvu svjedoči nam sljedeća pripovjest.

Sve na okolo bilo je tiho i mirno. Na jasnom nebu svietile su zvijezde, a medju njimi gledala je blijeda luna iz neizmjerne visine na trudnu zemlju, koja je spavala sladko spanje. Tvrdjava Stara Gradiška gledala je na tamo preko Save ležeću sestru tursku, na Bribir, koja se je kao tamna sjena iz noćne tmine podizala.

Prijateljstvu v slavo pevali so vže pesnici najstareje dobe krasne popevke, iz česar se razvidi, da je ta čut našega srca bila pri vseh narodih v velikej časti, i da so o njej govorili samo z najvećim štovanjem. In zbilja, što (kaj) je lepšega na svetu, nego prijateljska ljubav? Vsaki izmed nas sigurno je vže kušal slatkost te ljubavi, i srečen on, ki se nij prevaril, nego je našel značaj, koji je jednak njegovemu značaju, srce, koje je oduševljeno za vse ono, za što (kar) je oduševljen sam. Tudi naša narodna poslovice veli: „Kdor je našel dobrega prijatelja, ta je našel veliko blago (zaklad).“

O jako iskrenom prijateljstvu svjedoči nam sledeća pripovest.

Vse na okolo bilo je tiho i mirno. Na jasnem nebu svetile so zvezde, a med njimi gledala je bleđa luna iz neizmerne visine na trudno zemljo, ktera je spavala sladko spanje. Tvrdnjava Stara Gradiška gledala je na tamo prek Save ležečo sestru tursko, na Bribir, koja se je kakor temna sena iz noćne tmine podigovala.

Malo pospan sloni stražar ob svojoj čardaki, koja mu stoji skoro tik brega lažno šumeće Save, ter misli valjda na svoje srodnike, koji bivaju u daljoj domovini, ili su mu pako pred očima bližajući se svetei (praznici), kad dobije dopust za nekoliko dana, da malo pogleda na svoj dom. Baš je u najsladjem razmatranju, pa začuje na nasuprotnom bregu Save, u dvoru Ibrahima, bogatoga trgovca, glas puške i glas čovjeka, koji je zaviknuo kano da je smrtno ranjen. Vojnik se toga prestraši.

Još mu čovječiji glas po ušijuh zvoni, kad zapazi na drugoj strani brega neku tamnu stvar, koja se po vodi giblje, začuje i štropot vode — znak, da netko brzo na ovu stranu vode u ladjici prispjeti želi.

Čim dodje do brega, i to baš blizu stražarove čardake, skoči dotični čovjek iz ladjice, zaleti se još nekoliko koraka na bregu napried, a onda sruši se kao mrtav.

Vojnici iz bližnje stražarnice pri-teku na pomoć. Na zemlji leži lep, mlad čovjek, kakovih 25 l. star. Crni vlasi mu pokrivaju glavu, obraz mu je fin, pod nosom male brčice, koje mu od straha drhćuća usta obdavaju. Telo mu se trese, i težak uzdihaj digne mu od časa do časa jaka, široka prsa. Sigurno se je što strašna dogodilo, komu? — mladomu Jovanoviću. Kropljenje s vodom nije pomoglo ništa, i vojnici nisu znali, što bi učinili, — lako da im čovjek na tom mjestu umre.

Po sreći približe se simo po cesti nekoji stanovnici Stare Gradiške, koji su bili na nekom pohodu pri susjedih. Čim stupe bliže, spoznadu Jovanovića, nose ga u njegovu kuću, koja nije bila daleko, te pozovu zdravnika (liečnika), da brzu pomoć pruži bolestniku.

Izvana povrati se opet prijašnji mir, jasno i prijazno gledaju zvijezde

Malo pospan sloni stražar ob svo-jej čardaki, koja mu stoji skoro tik brega lažno šumeće Save, ter misli valjda na svoje srodnike, ki bivajo v dalnjej domovini, ali so mu pak pred očmi bližajoči se svetei (prazniki), kedar dobi dopust za nekoliko dnij, da malo pogleda na svoj dom. Baš je v najslajšem razmatranju, pa začuje na nasprotnem bregu Save, v dvoru Ibrahima, bogatega trgovca, glas puške i glas človeka, ki je zaviknil kakor da je smrtno ranjen. Vojnik se tega prestraši.

Še mu človeški glas po ušesih zvoni, ko zapazi na drugej strani brega neko temno stvar, ki se po vodi giblje, začuje tudi štropot vode — znak, da nekdo brzo na ovo stran vode v ladjici prispjeti želi.

Čim dojde do brega, i to baš blizu stražarjeve čardake, skoči dotični človek iz ladjice, zaleti se še nekoliko korakov na bregu napred, a ondaj sruši se kakor mrtev.

Vojnici iz bližnje stražarnice pri-teku na pomoć. Na zemlji leži lep, mlad človek, kakih 25 let star. Črni vlasje mu pokrivajo glavo, obraz mu je fin, pod nosom male brčice, koje mu od straha drhčeća usta obdavaju. Telo mu se trese, i težek uzdihljej digne mu od časa do časa jaka, široka prsa. Sigurno se je kaj (što) strašnega dogodilo, komu? — mlademu Jovanoviću. Kropljenje z vodo nij pomagalo nič, i vojniki niso znali, kaj bi učinili — lahko da jim človek na tem mestu umre.

Po sreći približajo se sim po cesti nekoji stanovnici Stare Gradiške, ki so bili na nekem pohodu pri sosedah. Čim stope bliže, spoznadu Jovanovića, nose ga v njegovo kóčo, koja nij bila daleko, ter pozovejo zdravnika, da brzo pomoć próži bolestniku.

Izunaj povrati se opet prejšnji mir, jasno i prijazno gledajo zvezde z

sa nebeske visine, tiho teče Sava mimo i vodi sobom ladjicu proti iztoku, gdje sunce izlazi. I stražar sloni opet na svom mjestu, a njegovi kameradi povratili su se u stražarnicu natrag.

Mladi Jovanović trpio je mnogo časa zaradi jake zimice (mrzlice), koja se ga je bila primila. Zdravnik sam skoro već nije znao, kako se bude to končalo. Svaki put, kad je od bolesnika išao, rekao je njegovoj ženi: „molite za supruga!“

I Ana, vjerna i nada sve svojega muža ljubeća žena, stupila je sa svojim sinčićem k postelji uboga bolesnika, ter molila za zdravlje svojega dragoga Jovanovića.

Mnogo mnogo časa trebalo je, dok je bolest na bolje preokrenula. Kriza je dakle, hvala Bogu, prošla, i nadati se je bilo, da bude za nekoliko dana opet sve u redu.

(Dalje sledi.)

nebeske visine, tiho teče Sava mimo i vodi seboj ladjicu proti iztoku, kder solnce izlazi. I stražar sloni opet na svojem mestu, a njegovi kameradi povratili so se v stražarnico natrag (nazaj).

Mladi Jovanović trpel je mnogo časa zarad jake mrzlice, koja se ga bila primila. Zdravnik sam skoro vže nij znal, kako se bode to končalo. Vsaki pót, kadar je od bolesnika šel, rekel je njegovej ženi: „molite za soproga!“

I Ana, verna i nad vse svojega móža ljubeća žena, stópila je s svojim sinčićem k postelji ubogega bolesnika, ter molila za zdravje svojega dragoga Jovanovića.

Mnogo mnogo časa trebalo je, dok je bolest na bolje preokrenola. Kriza je bila dakle, hvala Bogu, prešla, i nadjati se je bilo, da bode za nekoliko dni opet vse v redu.

(Dalje sledi.)

Stenografska literatura.

Těsnopisné Listy“ br. 11. pr. god. sadržavaju sljedeće članke: Marcus Tullius Tiro, spisao Dr. P. Mičke. — Ze spolku (iz društva). Různé zprávy (različite viesti).

Br. 12.: Těsnopis na Moravě. (Stenografija u Moravskoj.) — Odlomak stenogr. protokola iz sjednice zastupstva kr. glavnoga grada Praga. — Feuilleton. — Ze spolku. — Různé zprávy. — Komise pro státní zkoušky. (Komisija za državni izpit iz stenografije).

Glasnik.

Na vsenčilišču v Beču imenovan je docentom stenografske literature i prakse prof. Karl Faulmann.

Stenografska literatura l. 1876. O pověsti stenografije izišlo je 21 knjig i spisov. Naučnih knjig stenografskih tiskalo se je 32. Stenografskih novin bilo je 43, med njimi 3 slavyanske.

„**Stenografski venčíki**“ (t. j. mala stenogr. društva) osnovani so na mnogih avstr. gimnazijah, osobito v Českej (n. pr. v Komotovi, v Pilznu, v Jičínu itd.), ter imado svrhu, nčeeo se mladež spodbujati k učenju te umetnosti i izvežbati jo v praktičnem obziru. Ravnatelj jim odstopi jedno sobo, kder morejo svoje zборе i biblioteko imeti. Tudi na zabavo svojih članov takovi „venčíki“ ne pozabe po geslu: „utile dulci“. — Ali ne bi bilo mogoče kaj takega tudi na slovenskih gimnazijah (n. pr. v Ljubljani, v Celju, v Mariboru, v Novem

mestu, itd.) osnovati? Mi smo tega mnenja, da je mogoče. Saj dovoljeno mora biti tako dobro na Slovenskem, kakor na Českem; a da je dosta podvzetnega duha i energičnosti pri naših dijakih, o tem tudi ne dvomimo. Na navedenih šolah morala bi naša mladež, koja se uči stenografije v nemškem jeziku, pri svojih „Venčkih“ to pred očmi imeti, da goji stenografijo v slovenskem jeziku po našem sostavu.

Na delo torej vrli sokoli! Nadjamo se, da bomo vže v 2. br. v stanju o ugodnem uspehu našega spodbujanja poročati. A iz teh „venčkov“ morda se bode s časom splel veči „stenografski venec“ t. j. centralno društvo jugoslav. stenografov. Kako pravi Koseski: „Zakon nature je tak, da iz malega rase veliko.“

„Jugoslav. Stenograf“

bode se na občo željo naših gg. abonentov počel vsaki mesec izdavat. Usled tega mu je od sedaj sledeča cena:

na celo leto **2 for. 50 nov.**

na pol leta **1 for. 30 nov.**

Oni gg. abonenti, koji so vže poslali 1 for. 40 novč. naj nam dakle pošljejo še **1 for. 10 novč.** A onim, koji so i za knjigo „Jug i sever“ poslali 60 novč., bode se ti novci pri listu uračunali, tako, da imado poslati samo še **50 novč.**, kajti ta knjiga za sedaj ne bode izišla, ker smo s posli preobloženi.

Prosimo lepo, da nam se novci čim prej pošljejo, ker mi bi imeli radi vže s početka na čistem račun i s tiskaro i s p. n. abonenti.

Ta broj pošljemo vsem dosedanjim gg. naročnikom ter se nadjamo, da ga bodo obdržali v znamenje, da so voljni i nadalje naše težavno podezetje podpirati. Kdor pak nij voljen list nadalje držati, naj ga izvoli poslati „retour“.

Gg. dolžnike za prošlo leto prosimo uljudno, da izvole doly poravnati. Za nje je to neznatna svotica, a za nas iznosi „summa summarum“ 117 for., kar je pri takem podvzetju dosta mnogo — da premnogo!

Novi naročniki morejo še celi lanski tečaj „Jug. Stenografa“ vezan dobiti po **2 for.**

Uredništvo i uprava.

Imenik naših p. n. abonentov.

(Po redu kakor so se prijavili i plaćali.)

Jan Ot. Pražák, profesor v Pragu. — M. Vedenik, provizor v Št. Jakobu p. Hoćah. — Pućka, učiteljska knjižnica u Vinkoveih. — F. Sedej, bogoslov v Gorici. — Ružica Šumanović, učiteljica u Drenoveih. — JUDr. P. Ružička v Pragu. — Maraković, knjižar v Zagrebu. — C. Tribnik, kaplan v Konjicah. — A. Mežan, telegrafski uradnik v Mariboru. — B. Kuković, dijak u Mariboru. — M. Kralj, kapelan v Sostrem. — Janko Leban, učit. pripravnik v Kopru. — A. Segedi, djak u Zagrebu. — P. Albin Bregar, frančiškan na Kostanjevici. (Dalje.)

 Ovaj broj ima 4 strane posebnoga priloga, kaošto će i nekoji budući brojevi imati, da nadoknadimo broj za januar.

Tiska C. Albrecht u Zagrebu.

Br. 1.

Teč. II

Lahku noć.

(Sp. Ljudevit Varjačić.)

h p p r,
~v, le~,
on h p r l—
vnl!

vor y a,
SP. b l,
e r f d r—
vnl!

v k, v p,
m y o r o,
on o n a—cl—
vnl!

v v v o r
v e v o r,
e r y a b—
vnl!

S y, e r v
f r e p l,
on o n d—cl—
vnl!

Glagol.

Re. 33, a. sr, sl, s, sr, st, c -

re, le, - me, ve, re, - rje -

hr, v, - g, - cel - p, - p, e, e

st - no, - nje, - nje, - nje, - nje, - nje

st, y! h, - ed - p, - d, o, - p, -

Biti.

z, - z, - o, - sam sl. sem, si, je, smoci.

[z, - z, - o, - jesam, jesi, jest itd.]

u, - u, - e, - budem, sl. bōdem itd.

l, - l, - e, - bio sl. bil, bila, bilo itd.

u, - u, - e, - z, - o, - (bio sam sl. bil sem itd.

u, - u, - e, - z, - o, - bila sam, bila si itd.

u, - u, - e, - z, - o, - bilo sam, bilo si itd.

u, - u, - e, - z, - o, - sam bio sl. sem bil itd.

u, - u, - e, - z, - o, - sam bila, si bila itd.

u, - u, - e, - z, - o, - sam bilo, si bilo itd.

l, - l, - e, - budi sl. bōdi itd.

l, - l, - e, - budui sl. bōdoi, - a, - e.

l, - l, - e, - bi. [bijase], l, - l, - e, - biti, l, - l, - e, - biva. e. sbiva.

*) h, - li.

Hetiti.

2, 7, 2, 2, 7, 2... ho'u sl. ho'em, ho'es itd.
 12, 12, 2, 2, 2, 2, 2 ja ho'u sl. jax ho'em it.
 6, 7, 2, 2, 7, 2... cu sl. cem, ces, ce itd.
 12, 12, 2, 2, 2, 2, 2 ja cu sl. jax cem itd.
 6, 7, 2, 2, 7, 2... bitu cu sl. biti cem it.
 2, 2, 2, 2, 2, 2... ktio, sl. ktel, - a, - o, it.
 2, 2, 2, 2, 2, 2... ktio sam sl. ktel sem, itd.
 2, 2, 2, 2, 2, 2... ktela sam sl. ktela sem..
 2, 2, 2, 2, 2, 2... ktelo sam sl. ktelo sem..
 2, 2, 2, 2, 2, 2 } sam ktio, sem ktel, itd.
 2, 2, 2, 2, 2, 2 } sam ktela, sem ktela..
 2, 2, 2, 2, 2, 2 } sam ktelo, sl. sem ktelo..
 2, 2, 2, 2, 2, 2 ktio budem, sl. ktel budem
 2, 2, 2, 2, 2, 2 budem ktio, budem ktel.
 2, 2, 2, 2, 2, 2 ktio bi, sl. ktel bi itd.
 2, 2, 2, 2, 2, 2 bi ktio, sl. bi ktel, itd.
 2 ktati, 2 ktet...

Moci.

2, 7, 2, 2, 7, 2... moqu sl. morem, mo'es..
 12, 12, 2, 2, 2, 2, 2 ja moqu sl. jax morem

Prijateljstvo.

(Priповest iz vojne Krajine.)

U vojsci koja se nalazila u vojnoj Krajini, bio je jedan vojnik koji se zvao Petrović. On je bio vrlo mlad i živah, a njegova duša bila je puna idealizma. Njegov prijatelj, koji se zvao Stanić, bio je stariji i ozbiljniji, ali ga je Petrović uvijek privlačio svojim entuzijazmom. Jednog dana, dok su bili na patroli, naišli su na nekog čovjeka koji se skrivao u šumi. Petrović je bio prvi koji se približio, ali Stanić ga je zaustavio i upozorio ga na opasnost. Nakon kratkog razgovora, otkrilo se da se radi o nekome tko je pokušavao preći granicu. Petrović je bio vrlo ljut na Stanića zbog toga što ga je zaustavio, ali Stanić je ostao miran i objasnio mu da je njegova dužnost biti oprezan.

Nakon toga, Petrović se nije mogao suzdržati i rekao je Staniću da ga je ljut. Stanić je pokušao objasniti mu da je njegova dužnost biti oprezan, ali Petrović nije htio slušati. On je rekao da će se vratiti kući i da će se tamo baviti poljodjelstvom. Stanić je pokušao ga odvratiti od toga, ali Petrović je bio odlučan. Nakon nekoliko dana, Petrović je napustio vojsku i vratio se kući. Stanić je bio vrlo tužan zbog toga što ga je izgubio, ali nije pokušavao ga pronaći. On je nastavio služiti u vojsci i bio je vrlo oprezan u svom radu.

Godinama kasnije, Petrović se vratio u vojsku i bio je vrlo oprezan u svom radu. On je rekao Staniću da ga je ljut zbog toga što ga je zaustavio, ali Stanić je pokušao objasniti mu da je njegova dužnost biti oprezan. Petrović je rekao da će se vratiti kući i da će se tamo baviti poljodjelstvom. Stanić je pokušao ga odvratiti od toga, ali Petrović je bio odlučan. Nakon nekoliko dana, Petrović je napustio vojsku i vratio se kući.

Godinama kasnije, Petrović se vratio u vojsku i bio je vrlo oprezan u svom radu. On je rekao Staniću da ga je ljut zbog toga što ga je zaustavio, ali Stanić je pokušao objasniti mu da je njegova dužnost biti oprezan. Petrović je rekao da će se vratiti kući i da će se tamo baviti poljodjelstvom. Stanić je pokušao ga odvratiti od toga, ali Petrović je bio odlučan. Nakon nekoliko dana, Petrović je napustio vojsku i vratio se kući.

he e e b, 1(-1) v e g y b e r, o t e p (= t h) e
 i g, f y o g i m n e, . . . o g n e

S i y g n i t h ~ t ~ n d y n e d n l 2 5 1 6 -
 d u o z n e a, b e z f, n e a z l l ~ z e l l
 d b e a - h z o b, f r d t z z e b e - n g r
 z - o f g e a, n ? z e r a d - n e o e
 ~ z e f, - e l n d f f f, - e e r d n d z -
 r a l o i y z z d n l a d t z e g n, i o ~ n d e l o d
 h f y d z e r a d, n o z n e n n e a r, t z g d z
 e b t y u o ?

u n o z z z v - n d z e g e n e o, D h g z
 g - e o d y f i l e e o u - g r a n n e d, -
 r a n n o o g n y g l -

z e r a d b ~ b g e n h (y f) n o z m - g
 o o c d n e l o d - n e e u o y, i p e:
 "e t g o p -"

u, n e o e z y d l p, b' o e d l n d p n
 u o t z g e e s e r a d -

z z b (e r y a e z n - t e n d e s p, -
 d o e e g n i a n o e - [n o d]

Šala i zabava.

* *В: Ну, что?*"

h: "25"

l: "23? - m/?"

W: ~ ruz, e'ed
uz e'ed:

* 2226 (22) in 1840
as 1840, a 1840
the 1840

* A: " 26, 77 6 ~
~ u u e P e l l e d ~
6: " 1, 26, 77 6 ~

* b-l-d = ~ n g u r
l' & h p d n f - ~ n b i o
o g u r ~ v e l e o s d z w a:
n! g u r, r d n e l l, o ~ l
n- " . r, " o g u r, " r o n
o r n, o ~ l n n "

* in loco non d'
 26 p n' e c b' a. l. y -
 m h' s o e c h - l. i.
 "y z, r^m a d e c e t
 Lij. p. " r / t. n g f, s e v

e e 6 -"

* ~ ~ ~ Mar (1882) 4
not clear, up coast
" 1 1/2, e'n June
~ 20 a yard, 100 ~ n
121 - "

"ne?" "no."
"By the way, do
you know?"
"No, I don't."
"He is?"

1867
 1868
 1869
 1870
 1871
 1872
 1873
 1874
 1875
 1876
 1877
 1878
 1879
 1880
 1881
 1882
 1883
 1884
 1885
 1886
 1887
 1888
 1889
 1890
 1891
 1892
 1893
 1894
 1895
 1896
 1897
 1898
 1899
 1900

" ~ 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
 old e n r t, y k
 p b -
 . ~ 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
 n e r t.

Cudan rod.

* cl' u, e' mal' w' p' f' u

e' u' v' g' f' - c' n' e' s' :

u' l' p' u, v' u' n' b' ,

u' n' e' v' g' (y), e' d' h' "

* u' n' a' t' - a' l' ? e' s

u' n' : " u' l' u' n' u' l' , u' n' a' d' "

u' n' : " e, u' ! a' t' "

a' l' : " f' e' s' ? "

u' n' : " : ' u' l' l' b' n' e' s' "

a' l' : " f' - f' l' e' h' ? "

u' n' : " s' e' g' e' n' a' l' a' t' "

* u' n' - a' t' : " n' e' e

u' n' : " s' e' u' n' ? " f' i' : " u' n' "

u' n' "

* u' n' - l' l' i' e' d' e

u' n' : " b' n' a' p' p' , e' l' g' ,

e' l' f' l' -

* u' n' - l' l' i' e' d' e

(u' n' u' l') - u' n' : " u' l' "

u' n' : " u' l' "

* u' n' - l' l' i' e' d' e

u' n' : " u' l' "

u' n' : " u' l' "

u' n' : " u' l' "

u' n' : " u' l' "

u' n' : " u' l' "

u' n' : " u' l' "

u' n' : " u' l' "

u' n' : " u' l' "

u' n' : " u' l' "

u' n' : " u' l' "

u' n' : " u' l' "

u' n' : " u' l' "

u' n' : " u' l' "

u' n' : " u' l' "

u' n' : " u' l' "

u' n' : " u' l' "

u' n' : " u' l' "

u' n' : " u' l' "

u' n' : " u' l' "

u' n' : " u' l' "

u' n' : " u' l' "

u' n' : " u' l' "

u' n' : " u' l' "

u' n' : " u' l' "

u' n' : " u' l' "

u' n' : " u' l' "

u' n' : " u' l' "

u' n' : " u' l' "

u' n' : " u' l' "

u' n' : " u' l' "

u' n' : " u' l' "

u' n' : " u' l' "